

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 54/03-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. decembra 2003 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Daniela Švábyho prerokoval prijatú sťažnosť R. M., bytom T., zastúpeného advokátkou JUDr. E. L., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1118/98 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1118/98 **p o r u š i l** právo R. M., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1118/98 **p r i k a z u j e** konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. R. M. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Trenčíne povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. R. M. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 13 200 Sk (slovom trinásťtisícdivesto slovenských korún), ktorú je Okresný súd v Trenčíne povinný vyplatiť advokátke JUDr. E. L., Advokátska kancelária, B., na jej účet do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 12. marca 2003 č. k. I. ÚS 54/03-7 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť R. M., bytom T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. E. L., Advokátska kancelária, B., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu v Trenčíne (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1118/98. Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia označeného základného práva žiadal priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 73 200 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia.

1.1 Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol, že 21. októbra 1998 podal okresnému súdu návrh na ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka proti vydavateľovi denníka SME a že rozsudok okresného súdu zo 17. júla 2000, ktorým bolo o merite návrhu rozhodnuté, bol uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) z 19. decembra 2002 č. k. 4 Co 333/01-72 zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie okrem iného z dôvodu, že „súd prvého stupňa sa (...)

dopustil závažného procesného pochybenia, keď prekročil žalobný návrh a rozhodol o niečom, čo nebolo predmetom konania. Táto procesná vada má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“. Sťažovateľ sa listom z 19. septembra 1999 obrátil na predsedníčku okresného súdu so sťažnosťou na prieťahy v konaní, lebo dovtedy súd vo veci neurobil žiaden procesný úkon. Táto sťažnosť bola posúdená ako „len čiastočne dôvodná, a to z objektívnych príčin, spočívajúcich v zlom personálnom obsadení súdu“. Ďalším listom z 10. januára 2000 sa sťažovateľ opäť domáhal skončenia prieťahov vo veci, „ale bezvýsledne“.

1.2 Sťažovateľ ďalej uviedol, „že pre zbytočné a ničím neodôvodnené prieťahy v súdnom konaní, sa sťažovateľ podaním z 5. 6. 2000, obrátil so sťažnosťou na ESLP v Štrasburgu, ktorý (...) listom z 22. 1. 2003 nás (...) vyzval, aby sme rovnakú sťažnosť podali na Ústavný súd SR, ktorý v zmysle čl. 127 Ústavy SR je už kompetentný sa ňou zaoberať, a to dokonca prioritne; preto robíme tento procesný úkon a zároveň ESLP požiadame o prerušenie konania“.

2. Na základe žiadostí ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou JUDr. M. T., vyjadreniami z 25. marca a 29. júla 2003 a právna zástupkyňa sťažovateľa vyjadreniami z 22. apríla, 28. augusta a 13. októbra 2003.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 8/03, I. ÚS 104/03).

II.

Na základe spisu okresného súdu sp. zn. 5 C 1118/98 a písomných vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil nasledovný relevantný priebeh a stav tohto konania:

1. Dňa 21. októbra 1998 bola okresnému súdu doručená žaloba na ochranu osobnosti, ktorou sa sťažovateľ ako žalobca domáhal voči žalovanému ospravedlnenia a zaplatacia nemajetkovej ujmy na tom základe, že žalovaný uverejnil v jeho denníku SME/Smena 20. marca 1998 článok, ktorým zasiahol do osobnosti žalobcu, v dôsledku ktorého došlo do značnej miery k zníženiu jeho dôstojnosti, ohrozeniu jeho občianskej cti a vážnosti v spoločnosti, ako aj k zneváženiu a spochybneniu pracovného zaradenia sťažovateľa ako viceprezidenta „Združenia výrobcov liehu a liehových výrobkov Slovenskej republiky“ a predsedu predstavenstva označenej obchodnej spoločnosti. Táto žaloba bola zapísaná a je vedená okresným súdom pod sp. zn. 5 C 1118/98.

2. Okresný súd 14. januára 1999 vyzval sťažovateľa (a zároveň o tom upovedomil aj jeho právnu zástupkyňu) na zaplatacie súdneho poplatku. Sťažovateľ bol v tejto výzve (podľa doručky ju sťažovateľ a jeho právna zástupkyňa prevzali 29. januára 1999, sťažovateľ aj s pripojenou poštovou poukážkou) poučený o. i. o tom, že pred zaplatením celého poplatku nemôže súd vo veci konať.

Dňa 3. februára 1999 sťažovateľ písomne oznámil okresnému súdu, že „Obdržal som výzvu zo dňa 14. 1. 1999 na zaplatacie súdneho poplatku vo výške 10.000,- Sk poštovou poukážkou. Oznamujem Vám, že súdny poplatok som zaplatil dňa 29. 1. 1999 prostredníctvom bankomatu Slovenskej sporiteľne a. s., o čom Vám zasielam fotokópiu kontrolného výpisu. Zároveň Vám oznamujem, že som použil variabilný symbol 511898“. Podľa úradného záznamu z 10. marca 1999 (č. l. 13) a 24. septembra 1999 (č. l. 15) súdny poplatok doposiaľ zaplatený nebol, resp. nie je o tom v účtovných dokladoch okresného súdu evidovaná úhrada.

Okresnému súdu bola 21. septembra 1999 doručená sťažnosť sťažovateľa na prietahy v konaní. Za účelom preverenia platby vyrubeneho súdneho poplatku bol sťažovateľ predvolaný na informatívny výsluch 19. októbra 1999. Sťažovateľ na preukázanie zaplataenia súdneho poplatku predložil výpis zo sporožirového účtu a do „úradného záznamu“ o tomto informatívnom výsluchu (podpísaného sťažovateľom a jeho právnou zástupkyňou) uviedol, že „Ďalšie šetrenie vo veci som nekonal“. V spise je ďalší úradný záznam z tohto istého dňa, podľa ktorého z predloženého výpisu zo sporožirového účtu sa zisťuje, že sťažovateľom poukázaná suma 10 000 Sk bola poukázaná naspäť na jeho účet. Z výpisu sporožirového účtu založeného v spise (č. 1. 20) možno skutočne zistiť, že 2. februára 1999 bol vyznačený „Bezhotovostný vklad“ v sume 10 000 Sk, ktorého identifikačné údaje sú zhodné s údajmi o „Bezhotovostnom prevode RZ“ z 29. januára 1999 v sume 10 000 Sk.

Až z úradného záznamu účtovníčky okresného súdu z 26. októbra 1999 (č. 1. 22) vyplýva, že „Podľa denného výpisu z účtu zo dňa 21. X. 1999 poukázal R. M. (...) súdny poplatok (...) 10 000 Sk (...)“.

3. Okresný súd 16. novembra 1999 zaslal žalovanému žalobu na vyjadrenie v lehote 10 dní, následne 30. decembra 1999 reklamoval doručenie tejto zásielky, príslušná odpoveď pošty mu došla 18. januára 2000.

4. V spise je úradný záznam z 23. mája 2000 o stáži zákonnej sudkyne na krajskom súde od 1. januára 2000.

5. Na pojednávaní 17. júla 2000 (nariadenom 2. júna 2000) okresný súd rozhodol o žalobe rozsudkom, proti ktorému podali odvolanie obaja účastníci: sťažovateľ 25. augusta 2000 a právny zástupca žalovaného 19. septembra 2000 (v písomnom vyhotovení rozsudku bol žalovaný označený ako „VMV, a. s., vydavateľstvo denníka SME so sídlom v Bratislave, Mýtna 33“, ktorému – pod týmto označením – aj bola táto zásielka doručovaná, avšak 11. augusta 2000 zásielka bola poštou vrátená ako nedoručená s poznámkou „Akciová spoločnosť VMV zrušená“; následne bolo písomné vyhotovenie

rozsudku okresným súdom zaslané na adresu „Grand Press a. s. Mýtna 33, Bratislava“, aby ho nakoniec podľa vyznačenej doručky 30. augusta 2000 prevzal subjekt v označení „Grand Press a. s. Dostojevského rad 1, Bratislava“. Právny zástupca, ktorý 19. septembra 2000 v mene žalovaného podal odvolanie, bol na takýto procesný úkon splnomocnený subjektom v označení „VMV, a. s. Dostojevského rad č. 1, Bratislava“).

6. V súvislosti s týmito odvolaniami okresný súd urobil viac úkonov: zaslal ich na vyjadrenie druhému účastníkovi, oboch účastníkov vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie, požiadal Okresný súd Bratislava II o výpisy z obchodného registra vo vzťahu k žalovanému a spis 30. januára 2001 postúpil krajskému súdu na vybavenie podaných odvolaní. Krajský súd však 13. marca 2001 spis vrátil okresnému súdu z dôvodu, že rozsudok nebol doručený žalovanému „VMV a. s. Bratislava, pričom táto obchodná spoločnosť nebola zrušená (...) Je preto potrebné doručiť odporcovi napadnutý rozsudok. Po odstránení tohto nedostatku predložte spis odvolaciemu súdu s novou predkladacou správou“. Následne ho okresný súd 14. marca 2001 zaslal žalovanému v označení „VMV a. s. Dostojevského rad 1, Bratislava“, ktorý - pod rovnakým označením - podal proti nemu odvolanie 17. apríla 2001. Okresný súd 15. mája 2001 odoslal žalovanému výzvu na doplnenie odvolania a 19. júna 2001 predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach účastníkov.

7. Krajský súd o odvolaní rozhodol uznesením z 19. novembra 2002 č. k. 4 Co 333/01-72, napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V tomto uznesení uviedol, že okresný súd „(...) sa tak dopustil závažného procesného pochybenia, keď prekročil žalobný návrh a rozhodol o niečom, čo nebolo predmetom konania. Táto procesná vada má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. (...) Po vyhlásení rozsudku súdom prvého stupňa vyšli najavo nové okolnosti týkajúce sa pasívnej legitímácie žalovaného. (...) Za danej situácie právna zástupkyňa žalobcu vzhľadom na nejasnosť okruhu na strane žalovaných žiadala, aby na strane žalovaného súd konal s Petit Press a. s. Bratislava, t. j. súčasným vydavateľom denníka SME a zároveň sa domáhala zaplatenia nemajetkovej ujmy voči pôvodnému vydavateľovi VMV a. s. Bratislava. Vzhľadom k týmto skutočnostiam v súvislosti so zmenou vydavateľských

oprávnení nie je vyriešená pasívna legitímácia žalovaného v konaní. Je potrebné zabezpečiť listinné dôkazy za účelom zistenia, či došlo k hmotnoprávnemu nástupníctvu povinností pôvodného vydavateľa denníka SME – VMV a. s. Bratislava na nový subjekt – Petit Press a. s. Bratislava, ktorý má v súčasnosti udelené vydavateľské oprávnenie denníka SME. Za tým účelom súd vyžiada od žalovaného potrebné listinné dôkazy, prípadne urobí dopyt na Ministerstvo kultúry SR za účelom zistenia zmeny vydavateľa denníka SME, prípadne vypočuje štatutárnych zástupcov uvedených obchodných spoločností na uvedené okolnosti. Ďalej je potrebné, aby súd prvého stupňa doplnil dokazovanie opätovným podrobným výsluchom žalobcu k podanej žalobe a vyžiadanim oznámenia od orgánov činných v trestnom konaní na zistenie, či žalobca bol vyšetrovaný resp. trestne stíhaný v súvislosti so skutkom uvedeným v článku žalovaného 20. marca 1998. (...) Súd prvého stupňa bude povinný v ďalšom konaní riadiť sa názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 226 O. s. p. viazaný, doplniť dokazovanie v naznačenom smere a až potom rozhodnúť o veci a o trovách konania“. Spis spolu s týmto uznesením krajského súdu bol predložený okresnému súdu 20. decembra 2002.

8. Uznesenie krajského súdu bolo doručené právnej zástupkyňi sťažovateľa 20. januára 2003 a po opakovanom pokuse právnemu zástupcovi žalovaného 7. februára 2003.

9. Sťažovateľ 7. februára 2003 doručil okresnému súdu procesný návrh, v ktorom o. i. uviedol „Po zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu z 19. 11. 2002 (...) netrváme na písomnom ospravedlnení, lebo toto po uplynutí takmer 5 rokov stratilo akékoľvek opodstatnenie a výchovný moment, pretože bulvárny denník medzičasom opätovne uverejnil podobný článok, ktorý je tiež predmetom súdneho sporu, vedeného na Vašom súde pod sp. zn. 12 C 327/02 a v ňom už tiež žiadame len finančnú satisfakciu – v tomto smere berieme žalobný návrh späť (...)“.

10. V súlade s procesným návrhom sťažovateľa zo 7. februára 2003 okresný súd uznesením z 19. februára 2003 pripustil, aby do konania na strane žalovaného pristúpil ďalší účastník ako „odporca 2“. Spolu s odoslaním písomného vyhotovenia tohto uznesenia, proti

ktorému podľa poučenia „nie je odvolanie prípustné“, účastníkom konania boli okresným súdom urobené aj dopyty na účastníkov konania o právnom nástupníctve žalovaného a na justičnú políciu o otázke týkajúcej sa merita veci. Úprava sudcu z 19. februára 2003 bola súdnou kanceláriou realizovaná 20. marca 2003. Zásielka odoslaná žalovanému na adresu „VMV a. s. Bratislava, Mýtna 33, Bratislava“ bola 26. marca 2003 vrátená s poznámkou pošty „adresát neznámy“ a zásielka, ktorá bola pre právneho zástupcu tohto žalovaného, zaslaná na adresu „(...) Račianska 44 (...)“ sa zase v rovnaký deň vrátila s poznámkou pošty „Adresát odsťahovaný na Račiansku 66“. Dňa 2. mája 2003 okresný súd túto zásielku znova odoslal tomuto žalovanému na adresu „Dostojevského rad 1, Bratislava“ a jeho právnomu zástupcovi na adresu „Račianska 66“ a označení adresáti si zásielky na týchto adresách aj prevzali 15. mája 2003, resp. 23. mája 2003 (právny zástupca žalovaného svoju novú adresu okresnému súdu oznámil písomne až 25. júna 2003).

11. Medzitým okresnému súdu na jeho dopyty z 19. februára 2003 došla 1. apríla 2003 odpoveď od justičnej polície, 5. mája 2003 odpoveď od žalovaného v druhom rade (Petit Press, a. s., Dostojevského rad 1, Bratislava) a 25. júna 2003 aj odpoveď od právneho zástupcu žalovaného v prvom rade.

12. Z opatrenia predsedníčky okresného súdu z 1. júla 2003 vyplýva, že v súvislosti s preložením doterajšej zákonnej sudkyne do iného okresu bola táto vec (spolu s ďalšími vecami preloženej sudkyne) pridelená na konanie do oddelenia inej sudkyne. Predsedníčka okresného súdu úradným záznamom z 10. júla 2003 (č. 1. 98) zároveň upozornila, že „predmetná vec je z hľadiska rýchlosti konania sledovaná MS SR“.

13. Okresný súd zaslal 10. septembra 2003 tri písomné žiadosti (príslušnému orgánu polície, ministerstva a žalovanému) za účelom zistenia adresy autorky inkriminovaného novinového článku, ako aj skutočností vzťahujúcich sa na zistenie vydavateľského oprávnenia, resp. na meritum veci v zmysle právneho názoru vysloveného krajským súdom v uznesení z 19. novembra 2002. Písomné odpovede na tieto dopyty došli okresnému súdu 22. septembra 2003 a 26. septembra 2003.

Zo spisu okresného súdu, ktorý bol ústavnému súdu znova predložený 25. novembra 2003, nevyplýva vykonanie ďalšieho úkonu súdu.

III.

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1118/98, ktorého predmetom je prejednanie a rozhodnutie v občianskoprávnej veci, došlo k porušeniu práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prieťahov (...)“.

2.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení z 25. marca 2003 k priebehu konania uviedla, že „Žalobu o ochranu osobnosti podal žalobca (...) 21. 10. 1998 bez súdneho poplatku napriek tomu, že tento je splatný podaním návrhu na začatie konania. Dňa 20. 1. 1999 bol k povinnosti zaplatiť súdny poplatok vyzvaný súdom. Bola mu za tým účelom doručená poštová poukážka. Žalobca dňa 3. 2. 1999 oznámil, že poplatok uhradil prostredníctvom bankomatu. Na účet tunajšieho súdu však platba nedošla. Z tohto dôvodu súd predvolal žalobcu na informačný výsluch a preveroval, či platba bola súdu doručená alebo nie. Žalobca poplatok zaplatil až 21. 10. 1999. Zákonná sudkyňa v tejto veci bola napriek môjmu výslovnému nesúhlasu preložená na stáž novovytvoreného Krajského súdu v Trenčíne od 1. 1. 2000 spolu s ďalšími dvoma sudcami tunajšieho súdu. Stalo sa tak v čase, keď Okresný súd Trenčín trpel akútnym nedostatkom sudcov a čelil nahromadenému množstvu nerozhodnutých vecí po územnosprávnej reorganizácii z roku 1997. Každý sudca tunajšieho súdu mal v dôsledku tejto situácie vo svojom oddelení viac ako 1 000 nerozhodnutých vecí. Z týchto dôvodov sa vo veci začalo konať až 2. 6. 2000, kedy bol vo veci určený termín pojednávania na 17. 7. 2000, kedy sa vo veci rozhodlo rozsudkom. Z dôvodu nových okolností uvádzaných v odvolaní tunajší súd dopĺňal vo veci dokazovanie a spis predložil Krajskému súdu v Trenčíne dňa 30. 11. 2001. Odvolací súd vo veci rozhodol 19. 11. 2002 a spis doručil Okresnému súdu Trenčín 20. 12. 2002. Žalobca podaním zo dňa 7. 2. 2003 rozšíril žalobu o ďalšieho účastníka. Uznesením zo dňa 19. 2. 2003 bolo toto rozšírenie pripustené. Zároveň boli účastníci vyzvaní k predloženiu ďalších

listinných dôkazov. Je pravdou, že v predmetnej veci boli prierahy. Sčasti ich spôsobil aj žalobca tým, že riadne a včas nezaplatil súdny poplatok, ktorý je splatný podaním návrhu. Boli však zavinené aj objektívnymi skutočnosťami spočívajúcimi v nedostatočnom personálnom obsadení tunajšieho súdu. V čase, keď som na tieto okolnosti upozorňovala, došlo ešte k zníženiu počtu sudcov preložením ďalších troch na stáž Krajského súdu v Trenčíne“.

2.2 V reakcii na vyjadrenie sťažovateľa uvedené ďalej pod bodom 3.1 predsedníčka okresného súdu doplnila svoje vyjadrenie o okolnosti týkajúce sa zaplataenia súdneho poplatku, keď o. i. uviedla: „(...) Nemožno považovať za splnenie si poplatkovej povinnosti skutočnosť, že navrhovateľ dal pokyn na úhradu sumy 10.000,-- Sk prostredníctvom svojho sporožirového účtu. Najmä za situácie, že tento jeho pokyn nebol peňažným ústavom zrealizovaný z dôvodu uvedenia nesprávneho čísla účtu. V spise tunajšieho súdu 5 C 1118/98 (č. 1. 20) sa nachádza fotokópia výpisu zo sporožirového účtu navrhovateľa, z ktorého je zrejmé, že platba na účet súdu neprebehla a bola obratom pripísaná späť na účet navrhovateľa z dôvodu neexistujúceho čísla, ktoré navrhovateľ použil. Vzhľadom na uvedené skutočnosti považujem tvrdenia právneho zástupcu navrhovateľa za zavádzajúce.“

3.1 Sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne v reakcii na toto vyjadrenie okresného súdu v podaní z 22. apríla 2003 uviedol, že „V úvodnej časti vyjadrenia predsedníčka súdu nesprávne informuje ústavný súd o skutočnosti, že sťažovateľ zaplatil súdny poplatok až 21. 10. 1999. Stalo sa tak v súdom určenej lehote na zaplataenie, resp. bezprostredne po nej, čo sťažovateľ písomne oznámil listom z 1. 2. 1999, (...) kde spresnil identifikačné údaje o zaslanej platbe. V tom čase sa iba súdny poplatok do 5 000 Sk platil spolu s podaným návrhom, v zapravených kolkových známkach; nad túto sumu sa platil v hotovosti po tom, čo účastník obdržal poštovú poukážku. Sťažovateľ už 29. 1. 1999 poukázal sumu 10.000 Sk na účet súdu a nie až 21. 10. 1999, ako to tvrdí predsedníčka súdu (...)“.

3.2 V reakcii na reakciu predsedníčky okresného súdu uvedenú pod bodom 2.2 právna zástupkyňa sťažovateľa uviedla: „Zotrvávame na našom pôvodnom stanovisku k vyjadreniu predsedníčky k našej sťažnosti, lebo ani ďalšie vyjadrenie nezodpovedá

obsahu spisu. Z neho totiž vyplýva, že sťažovateľ zaplatil súdny poplatok z podanej žaloby v januári 1999 a nie až 21. 10. 1999 – potvrdzuje to listinný dôkaz, ktorý sme súdu predložili a nie úradný záznam úradníčky súdu. Nakoniec námietka okresného súdu sa dá vyvrátiť aj tým, že tento súd nezastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku až do 21. 10. 1999, kedy sa len potvrdilo, že poplatok bol uhradený. Našu sťažnosť treba posudzovať aj na ďalej pretrvávajúce prieťahy, keď okresný súd po doručení zrušujúceho uznesenia (január 2003), opäť doteraz neurobil procesný úkon, smerujúci k vecnému vybaveniu sporu. Toto obdobie prieťahov, spolu so stagnačnými dobami pred a po vynesení súdnych rozhodnutí, potvrdzujú náš nárok na prijatie navrhovaného nálezu.“

3.3 Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní z 13. októbra 2003 k veci ešte uviedla, že „od ostatného podania predsedníčky súdu uplynula ďalšia doba 2 mesiacov, konajúci súd je stále nečinný, čím permanentne porušuje čl. 48 ods. 2 Ústavy SR“.

4. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

5.1 Predmetom sťažnosti je z hľadiska označeného článku ústavy postup okresného súdu v konaní vo veci ochrany osobnosti sťažovateľa podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka a jeho predmetom je o. i. povinnosť uverejniť opravu nepravdivých a pravdu skresľujúcich údajov v hromadnom informačnom prostriedku. Ústavný súd uznáva určitú zložitost' posudzovanej veci, a to najmä s ohľadom na potrebu zisťovania právneho nástupníctva žalovaného (pozri bod 7 časti II nálezu). Tento faktor však sám osebe nemôže ospravedlniť celkovú dĺžku konania.

5.2 Výsledok konania vo veci ochrany osobnosti má osobitný význam pre jeho navrhovateľa (v tomto prípade sťažovateľa), pretože sa priamo týka jeho osobného statusu a táto povaha veci si preto vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu, čo okrem iného znamená, že má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku; ďalej len „OSP“) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (mutatis mutandis II. ÚS 152/02, porovnaj aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Číž v. Slovenská republika zo 14. októbra 2003, § 70).

5.3 Na druhej strane treba súhlasiť s predsedníčkou okresného súdu, že nedostatky žaloby, ktoré bránili okresnému súdu odstrániť stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v cit. článku ústavy (napr. I. ÚS 27/02), nemožno v žiadnom prípade prenášať na konajúci všeobecný súd (mutatis mutandis I. ÚS 41/02). Podľa názoru ústavného súdu prieťah v konaní, ktorý vznikol v súvislosti so zaplatením súdneho poplatku od podania žaloby 21. októbra 1998 do 21. októbra 1999 (pozri bod 2 časti II nálezu), bol spôsobený sťažovateľom, ktorý nepostupoval v súlade s výzvou okresného súdu zo 14. januára 1999, keď neuhradil súdny poplatok prostredníctvom pripojenej poštovej poukážky okresného súdu, ale zvolil si na ten účel vlastný spôsob úhrady, pričom sa nepresvedčil, či týmto spôsobom poukázaná suma okresnému súdu aj riadne došla. Neurobil tak ani napriek tomu, že vo výzve okresného súdu bol upozornený na to, že pred zaplatením celého poplatku nemôže súd vo veci konať. Týmto správaním sťažovateľa však nemožno vysvetliť celkovú dĺžku konania ani prieťahy, ku ktorým došlo v ďalšom štádiu konania pred okresným súdom.

5.4 Ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k viacerým prieťahom, ktoré boli spôsobené postupom okresného súdu.

Prvým bolo obdobie od 21. októbra 1999, keď došlo k odstráneniu nedostatku návrhu na začatie konania spôsobeného nezaplatením súdneho poplatku, do 2. júna 2000, keď bolo nariadené pojednávanie ako vôbec prvý úkon, ktorý možno v danej veci považovať

z hľadiska naplnenia účelu konania za relevantný. Vzhľadom na závažnosť predmetu sporu pre sťažovateľa, tak ako to bolo uvedené vyššie, tento priesťah v dĺžke siedmich mesiacov nebolo možné ospravedlniť skutočnosťami (nedostatočným personálnym obsadením vyvolaným odchodmi sudcov na novozriadený vyšší súd), ktoré vo vyjadrení uviedla predsedníčka okresného súdu (mutatis mutandis I. ÚS 156/02).

Za priesťah bolo potrebné považovať ďalej čas spotrebovaný na efektívne predloženie veci krajskému súdu za účelom vybavenia odvolaní účastníkov konania minimálne v dĺžke piatich mesiacov (od 30. januára 2001 do 19. júna 2001), ktoré v dôsledku nesprávneho doručenia písomného vyhotovenia rozsudku žalovanému uplynuli medzi prvým a druhým predložením veci krajskému súdu (pozri bod 6 časti II nálezu).

Napokon sa okresný súd dopustil priesťahov aj v ostatnom období, keď od vrátenia veci na ďalšie konanie 20. decembra 2002 okresný súd doteraz neuskutočnil žiadne pojednávanie alebo iný úkon vo veci samej (pozri body 10 až 13 časti II nálezu). Je síce skutočnosťou, že okresný súd v tomto období vykonal v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu rôzne procesné úkony, avšak medzi nimi boli aj také úseky nečinnosti, ktoré síce samotné a za iných okolností by bolo možné tolerovať, avšak vzhľadom na celkovú dĺžku konania, v ktorej sa prejednanie tejto veci po jej vrátení odvolacím súdom nachádza (5 rokov), a na už spomenutú povahu veci ich treba považovať za významné, pretože vo svojom súhrne takéto krátkodobé nečinnosti súdu predĺžili posudzované konanie o ďalší rok bez meritórneho úkonu (mutatis mutandis I. ÚS 89/02).

Pretože tieto priesťahy neboli závislé od zložitosti veci a ani neboli vyvolané správaním sťažovateľa, bolo ich potrebné považovať za „zbytočný priesťah“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

5.5 Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priesťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

6. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

7. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 73 200 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa cit. ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa (pozri body 5.1 až 5.4 tejto časti) považuje za primerané vo výške 30 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

8. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania vo výške 13 200 Sk z dôvodu trov jeho právneho zastúpenia advokátkou

JUDr. E. L., Advokátska kancelária, B., tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 4.

Náhrada sa priznala za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia, podanie sťažnosti z 3. februára 2003, vyjadrenie z 28. augusta 2003) v hodnote po 4 270 Sk (základom pre výpočet výšky odmeny za úkon právnej služby bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk) a k tomu trikrát náhrada režijného paušálu po 128 Sk (§ 13 ods. 8, § 19 ods. 3 a § 24 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). V tomto rozsahu bola priznaná náhrada sťažovateľovi v súlade s tým, ako bola jeho právnou zástupkyňou uplatnená.

9. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. decembra 2003